

В. В. ЗЯНЬКО

ІННОВАЦІЙНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО: сутність, механізми і форми розвитку

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет

В. В. ЗЯНЬКО

**ІННОВАЦІЙНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО:
СУТНІСТЬ, МЕХАНІЗМИ І ФОРМИ РОЗВИТКУ**

Монографія

УНІВЕРСУМ – Вінниця
2008

Рецензенти:

З. С. Варналій, доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, начальник науково-дослідного центру з проблем оподаткування Національного університету Державної податкової служби України

В. Л. Осецький, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної теорії Київського національного університету імені Тараса Шевченка

А. В. Сірко, доктор економічних наук, професор кафедри основ економічної теорії Вінницького інституту економіки Тернопільського національного економічного університету

Рекомендовано до видання Вченою радою Вінницького національного технічного університету Міністерства освіти і науки України (протокол № 9 від 24 квітня 2008 р.)

Зянько В. В.

З 99 Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку. Монографія. – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2008. – 397 с.

ISBN 978-966-641-265-5

У монографії досліджуються теоретико-методологічні та практичні засади формування і функціонування інноваційного підприємництва в умовах ринкової трансформації економіки України. Розкривається сутність інновацій та інноваційного підприємництва, його спонукальні мотиви і стимули. Аналізуються суперечності та тенденції розвитку інноваційної сфери і обґрунтовується необхідність розбудови моделі інноваційного розвитку, визначаються її параметри і національні особливості. Розглядаються організаційно-економічні форми інноваційного підприємництва, ринкові й інституціональні механізми його регулювання і управління. Визначаються шляхи вдосконалення інноваційної політики держави.

Розраховано на науковців, фахівців з питань інновацій і підприємництва, політиків, підприємців.

УДК 330.341.1

ISBN 978-966-641-265-5

© В. Зянько, 2008

Ministry of Education and Science of Ukraine
Vinnytsia National Technical University

V. V. ZYAN'KO

**INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP:
ESSENCE, MECHANISMS AND FORMS OF DEVELOPMENT**

Monograph

UNIVERSUM – Vinnytsia
2008

Reviewers:

Z. S. Varnaliyy, Dr. Sc. (Econ.), Professor, Honored Scientist of Ukraine, Head of the Scientific and Research Centre on the Questions of Taxation of the National University of State Tax Department of Ukraine

V. L. Osetskyy, Dr. Sc. (Econ.), Professor, Head of the Department for Economic Theory of Taras Shevchenko Kyiv National University

A. V. Sirko, Dr. Sc. (Econ.), professor of department of economic theory of the Vinnytsia institute of economy of the Ternopol national economic university

Recommended to the edition by the Scientific Council of Vinnytsia National Technical University of the Ministry of Education and Science of Ukraine (protocol №9 of April 24, 2008)

Zyan'ko V. V.

Innovative Entrepreneurship: Essence, Mechanisms and Forms of Development. Monograph. – Vinnytsia: UNIVERSUM-Vinnytsia, 2008. – 397 p.

ISBN 978-966-641-265-5

There had been researched the theoretic, methodologic and practical aspects of innovative entrepreneurship forming and functioning under the conditions of the Ukrainian economy transformation within the present monograph. There had been revealed the essence of innovations and innovative entrepreneurship, its stimulating reasons and incentives. There had been analyzed the contradictions and tendencies of the process of innovative sphere development in Ukraine and grounded the necessity of innovative development model building, determined its components and national peculiarities. There had been revealed organization and economic forms of innovative entrepreneurship, market and institutional mechanisms of its regulation and management. There had been determined the ways of state innovative policy improvement.

To the view of scientists, specialists on the questions of innovations and entrepreneurship, politicians, entrepreneurs.

ISBN 978-966-641-265-5

© V. Zyan'ko, 2008

ЗМІСТ

Передмова	9
Частина I	
ІННОВАЦІЙНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ПРЕДМЕТ І ОБ'ЄКТ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	
Розділ 1 ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК ТЕОРІЇ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	19
1.1 Еволюція наукових поглядів на інновації та інноваційне підприємництво	19
1.2 Сутність інновацій та інноваційного підприємництва як категорій економічної теорії	36
1.3 Теоретичні обґрунтування спрямованості розвитку інноваційного підприємництва в умовах трансформаційних змін.....	63
Висновки до розділу	75
Розділ 2 МОТИВИ, СУПЕРЕЧНОСТІ ТА СТИМУЛИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	79
2.1 Методологічні засади визначення змісту і структури мотиваційного механізму інноваційного підприємництва	79
2.2 Суперечності та тенденції сучасного процесу розвитку вітчизняної інноваційної сфери	94
2.3 Механізм ефективного стимулювання інноваційного підприємництва.. ..	118
Висновки до розділу	137
Частина II	
ІННОВАЦІЙНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ФАКТОР ІННОВАЦІЙНОГО ПРИСКОРЕННЯ	
Розділ 3 РОЛЬ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА У РОЗБУДОВІ МОДЕЛІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ.....	141
3.1 Необхідність і принципи розбудови моделі інноваційного розвитку економіки, критерії її ефективності та інноваційної спроможності країни.....	141
3.2 Сутність моделі інноваційного розвитку економіки, її основні елементи і національні особливості.....	150
3.3 Проблеми розбудови в Україні моделі інноваційного розвитку економіки і шляхи їх вирішення	163
Висновки до розділу	168

Розділ 4 ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ФОРМИ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ	170
4.1 Малі фірми і їх роль у створенні інноваційно-конкурентного середовища.....	170
4.2 Венчурне підприємництво, його види та проблеми розвитку в Україні	174
4.3 Корпоративні інноваційні підприємства та їх значення в сучасному процесі глобалізації світового ринку технологій	187
Висновки до розділу	198
Частина III	
СИСТЕМА РЕГУЛЮВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ	
ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	
Розділ 5 РИНКОВИЙ МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	200
5.1 Ринкова інноваційна інфраструктура і її становлення в Україні	200
5.2 Фінансове та інвестиційне забезпечення інноваційного підприємництва	226
Висновки до розділу	248
Розділ 6 ВПЛИВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ.....	252
6.1 Інституціонально-правове забезпечення інноваційної підприємницької діяльності	252
6.2 Активна інноваційна політика як стимул розвитку інноваційного підприємництва.....	272
6.3 Завдання і роль національної інноваційної стратегії у забезпеченні економічного розвитку України	296
Висновки до розділу	306
Розділ 7 УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ ТА АТРИБУТИ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	311
7.1 Менеджмент в системі інноваційного підприємництва	311
7.2 Система інноваційної стратегії підприємницької поведінки та її особливості	321
7.3 Невизначеність і ризик – невід’ємні ознаки інноваційного підприємництва	348
Висновки до розділу	368
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	373
ДОДАТКИ.....	382

CONTENTS

Preamble	14
Part I	
INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP AS THE OBJECT OF SCIENTIFIC RESEARCHES	
Chapter 1 FORMATION AND DEVELOPMENT OF THE THEORY OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP.....	19
1.1 Evolution of scientific views on innovations and innovative entrepreneurship	19
1.2 Essence of innovations and innovative entrepreneurship as the categories of economic theory	36
1.3 Theoretic groundings of the direction of innovative entrepreneurship under the condition of transformation changes.....	63
Conclusions to the chapter	75
Розділ 2 INCENTIVES, CONTRADICTIONS AND STIMULI OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT	79
2.1 Methodologic grounds of the determination of the context and structure of innovative entrepreneurship motivation mechanism.....	79
2.2 Contradictions and tendencies of modern process of domestic innovative sphere development.....	94
2.3 Mechanism of effective stimulation of innovative entrepreneurship	118
Conclusions to the chapter	137
Part II	
INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP AS THE FACTOR OF INNOVATIVE ACCELERATION	
Chapter 3 ROLE OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP IN THE ECONOMY'S INNOVATIVE DEVELOPMENT MODEL BUILDING.....	141
3.1 The necessity and principles of economy's innovative development model building, criteria of its efficiency and nation's innovative capability	141
3.2 The essence of economy's innovative development model, its basic elements and national peculiarities	150
3.3 Problems of economy's innovative development model building in Ukraine, and ways of its solution.....	163
Conclusions to the chapter	168

Chapter 4 ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC FORMS OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP IN UKRAINE.....	170
4.1 Small firms and their role in the creation of innovative competitive environment.....	170
4.2 Venture entrepreneurship, its forms and problems of development in Ukraine	174
4.3 Corporate innovative enterprises and their role in modern world technologies market globalization process	187
Conclusions to the chapter	198
Part III	
SYSTEM OF REGULATION AND MANAGEMENT OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP	
Chapter 5 MARKET MECHANISM OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP REGULATION	200
5.1 Market innovation infrastructure and its development in Ukraine	200
5.2 Financial and investment provision of innovative entrepreneurship	226
Conclusions to the chapter	248
Chapter 6 INFLUENCE OF STATE REGULATION OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP ON THE PROVISION OF COMPETITIVENESS OF THE ECONOMY	252
6.1 Institutional and legal provision of innovative entrepreneurial activity	252
6.2 Active innovation policy as the stimulus for the innovative entrepreneurship development	272
6.3 Tasks and role of national innovative strategy in the provision of economic development of Ukraine	296
Conclusions to the chapter	306
Chapter 7 MANAGEMENT ASPECTS AND ATTRIBUTES OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP	311
7.1 Management in the system of innovative enterprise.....	311
7.2 System of innovative strategy of entrepreneurial behavior and its peculiarities	321
7.3 Vagueness and risk– integral parts of innovative entrepreneurship ..	348
Conclusions to the chapter	368
GENERAL CONCLUSIONS	373
APPENDIXES	382

Передмова

Наука, технології та інновації, як засвідчує історичний досвід, завжди були вирішальним чинником розвитку суспільства. А за останні десятиліття високорозвинені країни значно активізували інноваційний процес і чимраз він прискорюється, стає масштабнішим. Інноваційна спрямованість підприємницької діяльності забезпечує суб'єктам господарювання конкурентні переваги, слугує зміцненню їх ринкових позицій, а отже сприяє економічному піднесенню тих держав, що підтримують розвиток інноваційного підприємництва у своїй країні.

Сучасний розвиток визначається передусім моделлю інноваційного розвитку та підвищення конкурентоспроможності національної економічної системи. У реалізації таких цілей чільне місце належить інноваційному підприємству.

Нажаль, в Україні належних умов для інноваційного розвитку економіки досі не створено, вітчизняна економіка продовжує бути енергоємною і неконкурентоспроможною. Наявні дослідження діяльності українських підприємств демонструють комплекс проблем, що виникають при формуванні та реалізації ними стратегії інноваційного розвитку, зокрема, пов'язаних з невизначеністю результатів виконуваних робіт. На шляху переходу до моделі інноваційного розвитку існує багато невирішених питань, серед яких однією з головних є проблема державної підтримки інноваційного підприємства. У програмних документах та реальних діях державної влади поки що не знайшли належного місця інноваційні чинники економічного зростання в Україні. Відтак, економічного зростання хоча й вдається досягти, проте воно нестабільне, оскільки майже не пов'язане з інноваційним розвитком національної економіки і точно не зумовлено ним.

Існуюча несприйнятливність вітчизняною економікою науково-технічного прогресу, зростаюче технологічне відставання від розвинених європейських країн, низька конкурентоспроможність багатьох підприємств і галузей сповільнюють темпи входження

України у світове господарство, в межах якого сучасний ринок діє за допомогою нововведень, а інноваційне прискорення забезпечує стабільність і стійкість економічного розвитку. Тому без підвищення частки інноваційної продукції та збільшення обсягів надання високотехнологічних послуг неможлива ефективна інтеграція нашої країни у світовий економічний простір.

Отже, ХХІ століття об'єктивно визначає необхідність активізації в Україні інноваційної діяльності. Світовий досвід свідчить, що ті країни, які за темпами і якістю економічного зростання, рівнем добробуту громадян прагнуть увійти в число лідерів, повинні бути спроможними сприймати новітні досягнення науково-технічного прогресу, ефективно та своєчасно трансформуватися, використовуючи таке багатofакторне соціально-економічне явище ринкової економіки, як підприємництво, зокрема, його специфічний різновид – інноваційне підприємництво.

Дослідження інноваційного підприємництва як цілісного об'єкта аналізу, визначення його місця і впливу на еволюцію економічної системи суспільства потребує комплексного системного підходу, зумовлює проникнення наукової думки у складну матерію підприємницької діяльності, ґрунтовне вивчення багатьох проблем, пов'язаних з фундаментальними дослідженнями та нововведеннями. Незважаючи на те, що методологічні основи дослідження сутності інновації та інноваційної діяльності закладені у працях представників різних наукових шкіл, багато робіт вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів присвячено різнобічним аспектам формування сучасної концепції підприємництва, в тому числі інноваційного, все ж загалом у вітчизняній науці теорія інноваційного підприємництва розроблена недостатньо, оскільки є відносно новою, складною, різноплановою, стосується багатьох аспектів ринкової трансформації економічної системи. До того ж, теорія і практика підприємництва перебувають в постійному розвитку, а тому з часом обов'язково з'являються все нові проблеми, що потребують розв'язання, і виникає необхідність у безперервному оновленні знань з питань становлення і

розвитку інноваційного підприємництва. Складність завдань для дослідників цього напрямку полягає у недостатності практичних навичок, браку управлінського і виробничого досвіду.

Усвідомлення актуальності, теоретико-практичної значущості поставленої проблеми, нагальності її вирішення й обумовили написання монографії «Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку та регулювання», метою якої є наукове дослідження інноваційного підприємництва як категорії економічної теорії і розробка теоретико-методологічних засад підвищення активності інноваційних впроваджень та визначення шляхів і конкретних способів вдосконалення системи стимулів, регуляторів та інструментів механізму підвищення активності інноваційного підприємництва в умовах транзитивної економічної системи.

Монографія містить три взаємопов'язані частини.

У частині першій досліджується еволюція наукових поглядів на інновації та інноваційне підприємництво, розкривається сутнісний зміст «інновації», «нововведення» та «інноваційного підприємництва» як економічних категорій, аналізується структура інноваційного процесу, характер інноваційних коливань і їх вплив на темпи та часові межі розповсюдження інновації. Теоретично обґрунтовується напрям розвитку інноваційного підприємництва і вплив на його спрямованість трансформаційних економічних змін. Розглядаються методологічні засади визначення змісту і структури мотиваційного механізму інноваційного підприємництва, досліджується нинішній стан, економічні суперечності та проблеми розвитку вітчизняної інноваційної сфери та визначаються конкретні способи підвищення активності та ефективності інноваційного підприємництва. На основі аналізу системи економічних інтересів визначаються спонукальні мотиви та стимули діяльності підприємця-новатора.

В частині другій монографії досліджуються місце і роль інноваційного підприємництва в економічній системі суспільства. Значну увагу приділено визначенню змісту і основних параметрів

моделі інноваційного розвитку, оцінюванню ефективності її впровадження. У цій частині обґрунтовується необхідність розбудови в Україні моделі інноваційного розвитку, в успіху якої визначальну роль відіграє інноваційне підприємництво та партнерські відносини держави і підприємницького сектора. На цій основі аргументується потреба всебічної державної підтримки і стимулювання розвитку інноваційного підприємництва. Також розкриваються особливості становлення і розвитку в Україні основних організаційно-економічних форм інноваційного підприємництва, зокрема, венчурних підприємств та корпорацій, умови та чинники їх активізації.

У частині третій монографії йдеться про ринковий і державний механізми регулювання та управління розвитком інноваційного підприємництва. Розглядається зарубіжний досвід формування основних елементів ринкової інноваційної інфраструктури та проблеми їх становлення в Україні. Окрема увага приділена питанням фінансового та інвестиційного забезпечення інноваційного підприємництва. Аналізується інституціональне середовище інноваційного підприємництва і визначаються інституціонально-правові заходи стимулювання його ефективного розвитку. Досліджуються наукові підходи щодо розробки на мікро- і макрорівні стратегії інноваційного розвитку та обґрунтовується оптимальний варіант інноваційної політики активізації інноваційного підприємництва в Україні, визначаються основні шляхи, заходи та пріоритетні напрями її здійснення. В завершальному розділі монографії визначається сутність та аналізуються основні компоненти і типи інноваційної стратегії розвитку підприємства, розробляється модель комплексного управління інноваційними ризиками.

Методи дослідження ґрунтуються на системному загальнотеоретичному розумінні проблем інноваційної діяльності. Концептуальною основою дослідження є фундаментальні світоглядні положення послідовності трансформації суспільства, еволюційної та інституціональної теорій. Для досягнення поставленої в роботі

мети автором використані методи індукції і дедукції, аналізу й синтезу, узагальнення, абстрагування, системно-функціональний підхід до аналізу економічних явищ і процесів. На базі діалектичного методу, дотримуючись принципу логічного й історичного, виявлено закономірність еволюції інноваційного підприємництва в умовах транзитивної економічної системи. Застосування методів статистичного, порівняльного і факторного аналізу сприяло узагальненню сучасного становища та проблем інноваційного підприємницького середовища, проведенню оцінювання послідовності здійснюваних в Україні ринкових реформ. Поєднання мікро- і макроекономічного аналізу дозволило розкрити організаційно-економічні аспекти в системі інноваційного підприємництва, визначити зміст і завдання національної інноваційної стратегії та політики держави у розвитку інноваційної підприємницької діяльності.

Інформаційною базою дослідження стали законодавчі та нормативно-правові акти з питань підприємництва й інноваційної діяльності, аналітичні матеріали, результати наукових розробок вітчизняних і зарубіжних вчених.

Монографія розрахована на науковців, фахівців з питань інновацій і підприємництва, політиків, підприємців.

Preamble

As historic experience certifies, science, technologies and innovations have always been the key factor of the development of society. And for the last decades highly developed countries considerably activated innovative process, further and further it accelerates, becomes more scale. The innovative orientation of entrepreneurial activity provides the subjects of economic activity with competitive advantages, serves for their market positions strengthening, and therefore favors an economic development of those states supporting domestic innovative entrepreneurship development.

Modern development is foremost determined by the model of innovative development and national economic system competitiveness increasing. Within the realization of such aims the innovative enterprise takes a key place.

Unfortunately, appropriate conditions for innovative development of economy have not been created yet in Ukraine, domestic economy continues to be power-intensive and uncompetitive. The present researches of Ukrainian enterprises' activity demonstrate the complex of problems, arising within the process of forming and realization their strategies of innovative development, namely related to the vagueness of the results of activity. On the way of transition to the model of innovation development there are a lot of unsolved questions among which one of basic ones is a problem of innovation entrepreneurship support by state. The declared documents and real actions of state authorities are so far from appropriate consideration of innovative factors of the economic growth in Ukraine. Therefore, even whether economic growth is reached, however it is unstable, as it is almost unconnected with innovative development of national economy and is not stipulated by this.

Existent domestic economy's immunity to scientific and technical progress, growing technologic lagging from the developed European countries, low competitiveness of many enterprises and industries are slowing the process of Ukraine's entering to the world economy within which a modern market is operated by innovations, and innova-

tive acceleration provides stability and firmness of economic development. That is why without the increasing of number of innovation products and volumes of hi-tech services granting the effective integration of our state to the world economic community is impossible.

Therefore, XXI age objectively determines the necessity of innovative activity intensification in Ukraine. World experience testifies, those states tending to be leaders by the rates and quality of the economic growth, the level of citizens welfare, should be percipient to the newest achievements of scientific and technical progress, effectively and opportunely transformed, using such multifactor social and economic phenomenon of market economy, as an entrepreneurship, namely its specific variable – the innovative entrepreneurship.

The research of innovative entrepreneurship as the integral object of analysis, determination of its place and influence on the evolution of the economic system of society needs complex system approach, entails penetration of scientific thought to the complex matter of entrepreneurial activity, detailed studies over many problems, related to fundamental researches and innovations. Regardless of the fact that methodologic foundations of innovation and innovative activity essence researches are laid up in the works of different scientific schools representatives, lots of works of domestic and foreign economists are devoted the various aspects of modern entrepreneurship conception forming, including innovative one, however in a whole, in domestic science the theory of innovative entrepreneurship is developed insufficiently, as it is relatively new, complex, versatile, touching many aspects of market transformation of the economic system. Besides, a theory and practice of entrepreneurship are in permanent development, and that's why in course of time new problems to be solved appear certainly, and there is a necessity for the continuous knowledge updating on the questions of formation and development of innovative entrepreneurship. Complication of tasks for the researchers of this school lie down in practical skills insufficiency, administrative and production experience shortage.

Awareness of urgency, theoretic and practical meaningfulness of

the given problem, urgency of its decision stipulated writing of monograph «Innovative Entrepreneurship: Essence, Mechanisms and Forms of Development and Regulation», the purpose of which is a scientific research of innovative entrepreneurship as categories of economic theory and development of theoretic and methodological principles of innovative introductions activity increasing and determination of ways and specific methods of improving of the system of stimuli, regulators and instruments of mechanism of innovative enterprise activity increasing under the conditions of the transitive economic system.

A monograph contains three interconnected parts.

In the first part the evolution of scientific views on innovations and innovative entrepreneurship is under research, essence of «innovation», «novelty» and «innovative entrepreneurship» is considered as economic categories, the structure of innovative process, character of innovative fluctuations and their influence on rates and temporal scopes of distribution of innovation is analyzed. Ways of innovative entrepreneurship development and influence on transformative economic changes orientation is grounded theoretically. Methodological principles of innovative entrepreneurship's motivation mechanism maintenance and structure determination are considered, the present state, economic contradictions and problems of domestic innovative sphere development is under research and specific methods of activity increase and efficiency of innovative enterprise are determined. On the basis of analysis of the system of economic interests, incentive reasons and stimuli of activity of businessman-innovator are determined.

The second part of the monograph is devoted to the research of place and role of innovative entrepreneurship in the economic system of society. Considerable attention is paid to the determination of essence and basic parameters of innovative development model, evaluation of efficiency of its implementation. The necessity of innovative development model alteration in Ukraine is grounded in this part, in success of which a determining role is played by an innovative enterprise and partner relations of the state and entrepre-

neurship sector. On this basis the necessity of comprehensive state support and stimulation of innovative entrepreneurship development is argued. The features of formation and development in Ukraine the basic organizational and economic forms of innovative entrepreneurship are considered, in particular, venture enterprises and corporations, terms and factors of their activation.

The third part of monograph tells about the market and state mechanisms of regulating and management of innovative entrepreneurship development. Foreign experience of forming of basic elements of market innovative infrastructure and problem of their formation in Ukraine is considered. Specific attention is paid to the questions of the financial and investment provision of innovative entrepreneurship. The institutional environment of innovative entrepreneurship is analyzed and the institutional legal measures of stimulation of its effective development are determined. Scientific approaches are researched as for the elaboration of the strategy of innovative development and the optimum variant of innovative policy of activation of innovative entrepreneurship on micro-, mezzo- and macro levels in Ukraine are grounded, fundamental ways, measures and priority directions of its realization are determined. The ending chapter of monograph is devoted to the determination of essence and analysis of basic components and types of innovative strategy of development of enterprise, development of complex innovative risks management model.

Research methods are based on the system general theoretic understanding of innovative activity problems. Conceptual basis of research are fundamental world view positions of sequence of society transformation, evolutionary and institutional theories. For achievement of the given purpose within the present work author uses the methods of induction and deduction, analysis and synthesis, generalization, abstracting, system functional approach to the analysis of the economic phenomena and processes. On the basis of dialectic method, adhering to principle of logical and historical, found out the conformity to the law of evolution of innovative entrepreneurship in the conditions

of the transitive economic system. Application of methods of statistic, comparative and factor analysis favors the generalization of modern state and problems of innovative enterprise environment, conducting an evaluation of sequence of the market reforms carried out in Ukraine. Combination of micro- and macroeconomic analysis allowed to expose organizational and economic aspects in the system of innovative entrepreneurship, to define essence and tasks of national innovative strategy and policy of the state in development of innovative entrepreneurial activity.

The information basis of research became legislation and standards on the questions of enterprise and innovative activity, analytic materials, results of scientific developments of domestic and foreign scientists.

A monograph is counted on researchers, specialists on the questions of innovations and entrepreneurship, politicians, businessmen.

Частина I
ІННОВАЦІЙНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ПРЕДМЕТ
І ОБ'ЄКТ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Розділ 1 ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК ТЕОРІЇ
ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

1.1 Еволюція наукових поглядів на інновації та інноваційне підприємництво

Економічний розвиток – невідворотний процес зростання різноманітності й ефективності виробництва, ускладнення форм економічного устрою внаслідок змін технологій, появи нових товарів, трансформації організаційних та інституційних форм наукової діяльності. Зумовлюють безперервні зміни, сприяють динамічному розвитку та підвищують результативність економічної системи різного роду винаходи та суттєві новації. Їх наявність є ознакою переходу економіки на новий рівень рівноваги. Саме так – у вигляді послідовних змін рівноважних етапів, уявляв економічний розвиток всесвітньовідомий вчений Йозеф Шумпетер, наукові праці якого, а також фундаментальні світоглядні положення інших представників еволюційної теорії, теорії послідовності трансформації суспільства й інших теорій для країн, що здійснюють ринкові перетворення, виступають концептуально основою дослідження інноваційного підприємництва, його специфічності та значення в економічному розвитку науково-технічної сфери.

Умови транзитивної економіки породжують і якісно нові концептуальні проблеми, пов'язані зі змінами ринкових відносин, зокрема викликають неабиякий науковий інтерес теоретичні положення про те, в якому напрямі розвиватиметься інноваційне підприємництво, яка його роль у підвищенні ефективності трансформаційних змін.

Використання інституціональних, еволюційних та інших теорій фундаментальною економічною доктриною в Україні сприятиме створенню ґрунтовної бази, яка дозволить чітко визначити напрям процесу формування і розвитку інноваційного підприємництва, шляхи та методи посилення його впливу на темпи і якість економічного

розвитку, допомагатиме наближенню вітчизняного господарства до моделі країн з сучасною ринковою економікою.

Методологічні основи розкриття тенденцій економічного зростання під впливом активізації інноваційних процесів, дослідження інноваційного підприємництва доцільно вивчати в контексті суспільного розвитку в цілому, особливостей самоорганізації системи в різних умовах соціально-економічних трансформацій, на основі виявлення гносеологічної природи технологічних змін в економіці та визначення пріоритетних напрямів розвитку високих технологій і наукомісткої продукції, венчурного підприємництва, широкого узагальнення світової практики інноваційного розвитку.

Важливі успіхи в розкритті ролі інновацій у забезпеченні економічного розвитку були досягнуті ще представниками класичної політичної економії. Адам Сміт та Давид Рікардо при дослідженні механізму відтворення суспільного капіталу звертали увагу на роль в забезпеченні економічного розвитку, розвитку продуктивної сили праці «технічного прогресу» – саме цей термін вони використовували при розгляді теоретичних та практичних проблем економічного зростання. Технічний прогрес зумовлює подальший поділ праці та вдосконалення спеціалізації робітників, що дозволяє підвищити продуктивність праці і збільшити обсяги виробництва. Вплив поділу праці і спеціалізації на підвищення продуктивності праці та нагромадження капіталу описаний у роботі А. Сміта «Дослідження природи та чинників багатства націй»¹, у ній також досліджено роль нагромадження капіталу в розвитку виробництва. Ці положення в подальшому були розвинуті Д. Рікардо при дослідженні капіталістичного господарства як саморегульованої системи з ідеальними зворотними зв'язками² для обґрунтування порівняльних переваг міжнародного поділу праці та спеціалізації країни.

У представників неокласичної економічної теорії зустрічаються діаметрально протилежні оцінки ролі науки та технологій в економічному розвитку: від майже повного ігнорування до безперечного визнання. Починаючи від 70—90-х років XIX ст., коли на зміну класиків прийшли неокласики, і до 30-х років XX ст. останні більше

¹ Сміт А. Исследование о природе и причинах богатства народов. — М. : Соцэ-гиз, 1962. — 684 с.

² Рікардо Д. Сочинения. Т. 1. — М., 1965. — С. 240.

Шановний читачу!

Умови придбання надрукованих примірників монографії наведені на сайті видавництва <http://publish.vntu.edu.ua/get/?isbn=978-966-641-265-5>

Уважаемый читатель!

Условия приобретения печатных экземпляров монографии приведены на сайте издательства <http://publish.vntu.edu.ua/get/?isbn=978-966-641-265-5>

Dear reader!

You may order this monograph at the Web page
<http://publish.vntu.edu.ua/get/?isbn=978-966-641-265-5>

Наукове видання

Зянько Віталій Володимирович

**ІННОВАЦІЙНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО:
СУТНІСТЬ, МЕХАНІЗМИ І ФОРМИ РОЗВИТКУ**

Монографія

Редактор С. Малішевська

Оригінал-макет підготовлено автором

Видавництво ВНТУ «УНІВЕРСУМ-Вінниця»
Свідоцтво Держкомінформу України
серія ДК № 746 від 25.12.2001
21021, м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 95,
ВНТУ, ГНК, к. 114
Тел.: (0432) 59-85-32

Підписано до друку 01.10.2008 р.
Формат 29,7x42¹/₄ Папір офсетний
Гарнітура Times New Roman
Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 22,98
Зам. № 2008-127

Віддруковано в комп'ютерному інформаційно-видавничому центрі
Вінницького національного технічного університету
Свідоцтво Держкомінформу України
серія ДК № 746 від 25.12.2001р.
21021, м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 95,
ВНТУ, ГНК, к. 114
Тел.: (0432) 59-81-59